

Sygn. akt I C 790/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 marca 2022 r.

Sąd Rejonowy w Tczewie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Dominika Czarnecka

Protokolant: Marta Antonowicz

po rozpoznaniu w dniu 17 marca 2022 r. w Tczewie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w P.

przeciwko M. G.

o zapłatę

I. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1815,29 zł (tysiąc osiemset piętnaście złotych 29/100), w tym kwotę 1800 zł (tysiąc osiemset złotych) z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od 28 września 2019 r. do dnia zapłaty oraz kwotę 15,29 zł (piętnaście złotych 29/100) z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie od 19 lutego 2020 r. do dnia zapłaty;

II. oddala powództwo w zakresie dalej idącym;

III. ustala, że pozwana przegrała sprawę w 82 %, zaś powód w 18 %, szczegółowe wyliczenie kosztów, w tym kosztów postępowania odwoławczego, pozostawić referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt I C 790/21

UZASADNIENIE

W dniu 18 lutego 2020 roku powód (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. wniósł przeciwko M. G. pozew o zapłatę kwoty 2.221,05 zł z odsetkami umownymi w wysokości odsetek maksymalnych za opóźnienie naliczanymi od kwoty 2.205,76 zł od dnia 28 września 2019 r. do dnia zapłaty i od kwoty 15,29 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Jednocześnie powód wniósł o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz zwrotu kosztów sądowych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że nabył od pierwotnego wierzyciela (...) Sp. z o.o., wierzytelność w stosunku do pozwanej. Powód podniósł, iż pozwana M. G. w dniu 27 sierpnia 2019 r. przy wykorzystaniu środków bezpośredniego porozumiewania się na odległość zawarła z (...) umowę pożyczki nr (...), której treścią była możliwość zawierania przez strony dalszych umów pożyczek. Pożyczkodawca po przeprowadzeniu weryfikacji danych pożyczkobiorczyni, w dniu 27 sierpnia 2019 r. zawarł z nią umowę pożyczki opiewającą na kwotę 1.800 zł. Treścią zawartej umowy, pozwana poza kwotą wypłaconej pożyczki, zobowiązała się do zapłaty prowizji za udzielenie i obsługę pożyczki w wysokości 421,05 zł. Termin spłaty pożyczki ustalono na dzień 27 września 2019 r. Pomimo kierowanych do pozwanej wezwań, pożyczkobiorczyni nie uregulowała zadłużenia wynikającego z ww. umowy pożyczki.

W dniu 12 marca 2020 r. referendarz sądowy tut. Sądu w sprawie o sygn. akt I Nc 557/20 wydał nakaz zapłaty w postępowaniu upominawczym na rzecz powoda przeciwko M. G..

Pozwana M. G. w sprzeciwie od nakazu zapłaty z dnia 12 marca 2020 r. wnosząc o oddalenie powództwa w całości, podniosła zarzut braku legitymacji czynnej powoda, braku wykazania powstania i istnienia roszczenia oraz wyzysku i braku ekwiwalentności świadczeń.

W uzasadnieniu sprzeciwu, pozwana wskazała, iż powód nie wykazał okoliczności nabycia wierzytelności dochodzonej treścią pozwu, zawarcia przez pozwaną umowy pożyczki z pierwotnym wierzycielem oraz przekazania pożyczkobiorcy kwoty pożyczki. Nadto w ocenie pozwanej kwota roszczenia jest zawyżona i nie znajduje oparcia w twierdzeniach pozwu. Pozwana podkreśliła, iż wskazana przez powoda kwota prowizji, przybiera formę ukrytych, lichwiarskich odsetek i jako czynność zmierzająca do obejścia przepisów o odsetkach maksymalnych, jest nieważna.

Jednocześnie M. G. wniosła o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Powód w odpowiedzi na sprzeciw, kwestionując podniesione przez pozwaną zarzuty, wskazał także, iż w dniu 14 października 2019 r. pozwana dokonała wpłaty kwoty 200 zł, czym w jego ocenie równocześnie dokonała uznania roszczenia.

Pozwana na dalszym etapie postępowania, w odpowiedzi na podniesione przez powoda twierdzenia, wskazała, iż przedstawione przez powoda dokumenty stanowią jedynie niepodpisany przez M. G. projekt umowy pożyczki. Pozwana podkreślała, iż nie wniosła o dochodzoną pożyczkę i nie zawierała umowy pożyczki. Powód natomiast nie wykazał, by pozwana zwracała się o pożyczkę i by podejmowała kroki w celu jej uzyskania, ani by taką umowę ostatecznie zawierała.

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 16 marca 2017 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. zawarła z pozwaną M. G. ramową umowę pożyczki nr (...). W dniu 27 sierpnia 2019 r. strony zawarły umowę pożyczki o nr (...). Całkowita kwota pożyczki wynosiła 1.800 zł, a całkowita kwota do zapłaty przez klienta 2.221,05 zł. Termin spłaty zobowiązania określono na dzień 27 września 2019 r. Uprzednio pozwana złożyła wniosek o zawarcie umowy o wskazanej wyżej treści.

W treści § 5 ramowej umowy pożyczki wskazano, iż klient składa wniosek o pożyczkę za pośrednictwem Serwisu lub Aplikacji mobilnej, zgodnie z zasadami określonymi w Regulaminie świadczenia usług drogą elektroniczną. Pożyczki mogą być udzielane klientowi, który łącznie spełnia następujące warunki:

- zawarł z (...) Ramową Umowę P., zgodnie z §3 w zw. z §4 ust. 4 (...);
- posiada zdolność do spłaty względem (...) zobowiązań powstałych w związku z przyznaniem pożyczki;
- złożył za pośrednictwem serwisu internetowego lub aplikacji mobilnej wniosek o pożyczkę;
- uzyskał pozytywną ocenę zdolności kredytowej.

Zgodnie z treścią §3 umowy, klient zawiera z (...) Ramową Umowę P. poprzez utworzenie konta internetowego na zasadach określonych w §4 (...).

Na etapie rejestracji klienta, (...) pobiera od pożyczkobiorcy jednorazową opłatę weryfikacyjną.

(dowód: wnioski o zawarcie umowy pożyczki – k. 131-132; wydruk umowy pożyczki- k. 6, formularz informacyjny dotyczący kredytu konsumenckiego- k. 8-16, harmonogram- k. 7, wydruk ramowej umowy pożyczki nr (...) wraz z załącznikami- k. 17-23)

W dniu 27 sierpnia 2019 r. (...) (NIP (...)) dokonał przelewu kwoty 1.800 zł na rachunek bankowy pozwanej o nr (...).

(dowód: potwierdzenie realizacji przekazu pieniężnego- k. 24)

W dniu 27 stycznia 2020 r. (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w P. zawarła z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. umowę cesji wierzytelności. Umowa cesji wierzytelności z dnia 27 stycznia 2020 r. zawarta pomiędzy ww. podmiotami dotyczyła m. im przelewu wierzytelności umowy o nr (...).

(dowód: kopia umowy cesji wierzytelności wraz z załącznikiem nr 1 - k. 26-29, 62-70)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powyżej powołanych dokumentów zgromadzonych w aktach sprawy w toku postępowania pierwszoinstancyjnego i apelacyjnego, które Sąd uznał za autentyczne. Co prawda pozwana zakwestionowała okoliczność zawarcia umowy pożyczki, jednakże dokonany na jej rachunek przelew kwoty 1800, wespół z treścią pozostałych sporządzonych w formie elektronicznej dokumentów, zawarcie tej umowy potwierdza. Poza tym Sąd Okręgowy rozpoznając apelację w niniejszej sprawie do takich wniosków doszedł, a są one wiążące dla Sądu ponownie rozpoznającego przedmiotową sprawę.

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda podlegało uwzględnieniu w części.

Art. 720 § 1 k.c. stanowi, że przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości.

Umowa pożyczki zobowiązuje zatem pożyczkodawcę do przeniesienia własności przedmiotu pożyczki na pożyczkobiorcę. Samo wydanie przedmiotu pożyczki może nastąpić w dowolny sposób, byle pożyczkobiorca miał możliwość swobodnego dysponowania czy to pieniędzmi, czy rzeczami będącymi przedmiotem umowy. Odwrotność opisywanej sytuacji występuje przy zwrocie pożyczki. Pożyczkobiorca po upływie określonego terminu jest zobowiązany zwrócić pożyczkodawcy otrzymane pieniądze/rzeczy, przy czym nie muszą to być te same pieniądze i te same rzeczy, o ile są zwracane w tej samej ilości i jakości. W braku odmiennego zastrzeżenia w odniesieniu do tych umów pożyczki, których przedmiotem są pieniądze, należy postępować stosownie do wymagań określonych zasadą nominalizmu (zob. szerz. Z. Gwałik, Komentarz do artykułu 720 Kodeksu cywilnego [w:] A. Kidyba, Kodeks cywilny. Komentarz. Tom III. Zobowiązania – część szczególna, LEX 2010).

Kodeksowa definicja pożyczki wskazuje zatem, że świadczeniem dającego pożyczkę jest przeniesienie na własność biorącego pożyczkę określonej ilości pieniędzy albo rzeczy oznaczonych co do gatunku i wykonanie tego świadczenia dający pożyczkę powinien udowodnić w procesie cywilnym. Dopiero wówczas zasadne staje się oczekiwanie od biorącego pożyczkę (pozwanego), że udowodni on spełnienie swego świadczenia umownego tj. zwrot pożyczki (por. Wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 17 kwietnia 2012 r., sygn. akt I A Ca 285/12)

Zgodnie z treścią art. 6 k.c., ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. Przepis ten określa reguły dowodzenia, tj. przedmiot dowodu oraz osobę, na której spoczywa ciężar udowodnienia faktów mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Zaznaczyć też trzeba, że przy rozpoznawaniu sprawy na podstawie przepisów kodeksu postępowania cywilnego rzeczą sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie, ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy (art. 232 k.p.c.). Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach

(art. 3 k.p.c.), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 k.p.c.) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (por. wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 1996 r., sygn. akt I CKU 45/96, publ. OSNC 1997 nr 6-7 poz. 76). Jest to wyrazem zasady, że to strony powinny być zainteresowane wynikiem postępowania oraz że to one dysponują przedmiotem postępowania m. in. poprzez powoływanie i przedstawianie sądowi wybranych przez siebie dowodów.

Zaprzeczenie dokonane przez stronę procesową powoduje, że istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności stają się sporne i muszą być udowodnione. W razie ich nieudowodnienia sąd oceni je na niekorzyść strony, na której spoczywał ciężar dowodu, chyba że miał możliwość przekonać się o prawdziwości tych twierdzeń na innej podstawie (tak m. in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 28 kwietnia 1975 r., sygn. akt III CRN 26/75, niepublikowanym – źródło Lexis.pl nr 318425).

Zgodnie z art. 509 § 1 kc wierzyciel może bez zgody dłużnika przenieść wierzytelność na osobę trzecią (przelew), chyba że sprzeciwiałoby się to ustawie, zastrzeżeniu umownemu albo właściwości zobowiązania.

Przelew wierzytelności jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej. Przedmiotem cesji mogą być przede wszystkim wierzytelności, rozumiane jako prawa podmiotowe przysługujące wierzycielowi do żądania od dłużnika spełnienia świadczenia (w tym zarówno całe wierzytelności, jak i ich części) – zob. szerzej J. Mojak, komentarz do art. 509 [w:] K. Pietrzykowski (red.), Kodeks cywilny. Komentarz, T. 2, Warszawa 2013.

Wymóg posiadania legitymacji czynnej powoda stanowi przesłankę merytorycznego rozpoznania sprawy, jej brak skutkuje oddaleniem powództwa. W niniejszej sprawie powód przedłożył umowę cesji wierzytelności. W załączniku do umowy cesji wskazany jest nr umowy, będącej źródłem pozwu oraz kwota udzielonej pożyczki w wysokości 1800 zł, wobec czego powód wykazał fakt dokonania cesji dochodzonej wierzytelności. Co prawda powód dokumenty te przedłożył w formie kserokopii, jednak dowody z określonych dokumentów załączonych do pozwu lub innego pisma procesowego w formie niepoświadczonych kserokopii choć nie stanowią dowodów z dokumentów, o których mowa w art. 244 i art. 245 kpc, nie są pozbawione mocy dowodowej, w rozumieniu art. 232 w zw. z art. 308 kpc stanowią one jeden ze środków dowodowych. Tak jak inne dowody, podlegają one ocenie sądu na podstawie art. 233 kpc (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 24 maja 2021 r. V CSK 341/20, Legalis nr 2607917. Przedstawienie umowy cesji wierzytelności w formie kserokopii nie dyskwalifikuje tego dowodu, gdyż o przelewie wierzytelności pozwana była już uprzednio informowana, czemu nie zaprzeczyła i czego dowodem jest kierowane do niej pismo (k. 25). W treści tego pisma wskazano, że pozwana w razie wątpliwości może skontaktować się z cesjonariuszem, czego najprawdopodobniej nie uczyniła. Poza tym tekst umowy cesji podpisały osoby upoważnione do reprezentowania stron tej umowy.

Powód podnosił, że pozwana zawarła z pierwotnym wierzycielem umowę pożyczki na odległość za pośrednictwem Internetu. W treści zapisów ramowej umowy pożyczki wskazano, iż warunkiem zawarcia umowy oraz udzielenia pożyczki jest uprzednie utworzenie przez klienta konta internetowego na zasadach określonych w §4 (...), złożenie wniosku o pożyczkę, zawarcia z (...), posiadanie zdolności do spłaty względem (...) zobowiązań powstałych w związku z przyznaniem pożyczki, pozytywnej weryfikacji zdolności kredytowej. Nadto podczas przeprowadzanej przez pożyczkodawcę weryfikacji klienta należało dokonać wpłaty jednorazowej opłaty weryfikacyjnej.

Powód wykazał, na etapie postępowania apelacyjnego, że pozwana złożyła wniosek o udzielenie przedmiotowej pożyczki, w którym wskazała nr rachunku bankowego, tożsamy z tym, na który przelewu dokonano (k. 131-132). Okoliczności te wespół z treścią przedstawionych dokumentów, w postaci umowy pożyczki i złożonego uprzednio wniosku o jej zawarcie, świadczą o prawdziwości twierdzeń powoda, że pozwana zawarła umowę stanowiącą źródło pozwu.

W dalszej kolejności wskazać trzeba, że w świetle art. 385 § 1 kc postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nieuzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób

jednoznaczny. Skutkiem uznania postanowienia za niedozwolone jest to, że nie wiąże ono konsumenta. Przez „dobre obyczaje” należy rozumieć pozaprawne reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. W swoim orzecznictwie zarówno Sąd Najwyższy, jak i sądy powszechne przyjmują, że za sprzeczne z dobrymi obyczajami należy w pierwszej kolejności uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową stron (por. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z 27 maja 2009 r., VI ACA 1473/08). Poza tym sprzeczne z dobrymi obyczajami są zatem np. działania wykorzystujące niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 stycznia 2011 r., VI ACA 771/10). W tym kontekście pozwana zakwestionowała wysokość wynagrodzenia prowizyjnego w kwocie 405,76 zł, twierdząc, że zapis ten stanowi klauzulę abuzywną. W ocenie Sądu należy się z tym zgodzić. Wskazać trzeba, że tak wyliczona prowizja co prawda nie narusza przepisów ustawy o kredycie konsumenckim określających wartość maksymalnych kosztów kredytu (art. 36a), co nie oznacza jednak, że nie jest sprzeczna z dobrymi obyczajami i nie narusza rażąco interesów konsumenta. Wynagrodzenie to należne jest bowiem li tylko za przygotowanie umowy pożyczki i udzielenie pożyczki (§ 1 pkt 22 umowy ramowej). Nie stanowi zaś wynagrodzenia w zakresie szeroko rozumianej obsługi pożyczki, tj., np. kosztów opłacenia pracowników, czy też kosztów ryzyka, operacyjnych, IT, pozyskania kapitału, itp. W okolicznościach sprawy, by unaocznic realną wartość prowizji, uwzględnić należy okres trwania umowy pożyczki – 31 dni, kiedy to widać, że wynagrodzenie prowizyjne w kwocie 405, 76 zł jest wygórowane, szczególnie, że pożyczkodawca tytułem wynagrodzenia za korzystanie z kapitału zażądał odsetek maksymalnych. Poza tym, skoro pozwana zakwestionowała wysokość prowizji, to rzeczą powoda było wykazanie, jakie realnie koszty z tytułu przygotowania umowy i udzielenia pożyczki były poniesione, czemu nie sprostał. Zaakcentować przy tym należy, że określenie ustawowo maksymalnych kosztów pozaodsetkowych pożyczki nie oznacza, że zawsze w tej maksymalnej wysokości się należą. Koszt z natury rzeczy oznacza bowiem wartość realnie poniesioną, która w razie sporu w tym przedmiocie powinna być przez powoda wykazana. Nie sposób przyznać rację powodowi, że prowizja ma stanowić wynagrodzenie za ryzyko oderwane od kosztów, gdyż umowa stanowi inaczej. Nie można także, jak chce powód, wiązać prowizji z wcześniejszym zadłużeniem pozwanej, bowiem po pierwsze to także nie znajduje uzasadnienia w umownej definicji „prowizji”, po wtóre powód nie wskazał nawet, o jakie zadłużenie chodzi.

Mając powyższe na uwadze Sąd na podstawie powołanych przepisów, pomniejszył dochodzoną pozwem kwotę o kwotę prowizji 405, 76 zł i orzekł jak w pkt I i II wyroku. O odsetkach za opóźnienie orzeczono na podstawie art. 481 § 1 kc i 482 kc; żądanie zapłaty kwoty 1800 zł było zasadne od dnia następnego po umownym dniu spłaty pożyczki, tj. od 28 września 2019 r., a żądanie zapłaty odsetek 15, 29 zł od dnia wniesienia pozwu, tj. od 19 lutego 2020 r. do dnia zapłaty.

Z uwagi na to, że strona pozwana przegrała spór w 82 %, a powodowa w 18 %, Sąd o kosztach postępowania orzekł na podstawie art. 108 kpc w zw. z art. 100 kpc w sposób wskazany w pkt III wyroku, szczegółowe wyliczenie kosztów pozostawiając referendarzowi sądowemu.